

OVER ENKELE OUDE MEESTERS OP DE LONDENSCHЕ TENTOONSTELLING VAN HOLLANDSCHE KUNST,

EEN LEEKEN-INDRUK,

□ □ □ DOOR A. STHEEMAN □ □ □

(Slot).

III.

IN Jan Steen is een satiricus ontdekt; een voorlooper van Daumier?

Het mag zeker hoogstverdienstelijk in iemand worden genoemd, als eerste zoo diep in Steen te hebben gepeild; doch Steen was nog véél meer, en dat alles is aan het blijkbaar niet-alziend oog van den kunstphilosoof ontgaan.

Steen was ook een ontevreden socialist (wiens Vette Keuken en Magere Keuken een felle aanklacht bedoelen tegen de slecht ingedeelde en verdorven maatschappij, die mogelijk maakt en duldt, dat de rijken zich vetmesten, terwijl de armen gebrek lijden); een verwoed tegenstander van vrouwen-emancipatie (in de Teekenles, waar het meisje er niets van terecht brengt); een zwaartillend hypochonder (die in den zieligstarenden Vermoeiden Reiziger het slot van zijn eigen leven, of van ieders leven, heeft willen symboliseeren); een chagrijnige kniesoor, (die, in Soo Gewonnen Soo Verteert, een rijkgeworden medemensch zijn portie oesters en zijn flesch wijn misgunde; en, in de Serenade na het Gemaskerd Bal, te Praag, protesteerde tegen het veelvuldig ongepast burengerucht dier dagen); een Kruisvarend afschaffer (wiens Beschonken Man en Vrouw, in het Rijksmuseum, een strijdkreet is, een traktaatjes-pendant van „Ach, Vader, niet meer!"); een norsche querulant (wiens Doktersbezoeken als even zoovele Ingezonden Stukken zijn te beschouwen tegen de verwijfdheid van het jongere geslacht, dat ziek werd, als het verliefd was).

In Jan Steen wordt ook, vrij algemeen, een moralist, een zedepreeker gezien; een voorlooper van Hogarth.

Maar waar was de moralist, toen hij (Frankfort Museum) zich zelf afbeeldde, een vrouw onder de rokken tastend en schaterlachend om haar vieze gezicht? Of toen hij (von Panwitz Coll.) de huisgenooten tot een joelende bende vereenigde in de ziekenkamer, om den gek te steken met het zieke meisje, dat door den dokter met den spuit zal worden bewerkt? Of toen hij (op de Dansles) zijn kinderen de kat liet kwellen? Of toen hij (op den Slapenden Schoolmeester) één der leerlingen 's meesters bierkruik